

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Sžo/114/2015
Identifikačné číslo spisu: 6013201387
Dátum vydania rozhodnutia: 28.02.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Kováčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:6013201387.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Kováčovej a členov senátu JUDr. Kataríny Benczovej a JUDr. Jozefa Hargaša v právnej veci navrhovateľov: 1/ V. R., rod. X., nar. XX.XX.XXXX, bytom F. L. - G., zast. JUDr. Milanom Franekom, advokátom so sídlom AK Komenského 17, 984 01 Lučenec, 2/ C. X., rod. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom H., XXX XX G., 3/ U. L., rod. X., nar. XX.XX.XXXX,, bytom XXX XX G., 4/ H. rod. X., nar. XX.XX.XXXX, bytom R., XXX XX J., 5/ H., rod. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom C., XXX XX B. a 6/ Z. E., rod. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. XXXX/XX, XXX XX B., navrhovateľky v 4. až 6. rade zastúpené advokátom JUDr. Milanom Franekom, Komenského 17, 984 01 Lučenec proti odporcovi: Okresný úrad Lučenec, pozemkový a lesný odbor, Nám. republiky 26, 984 36 Lučenec (pôvodne Obvodný pozemkový úrad Lučenec) za účasti ďalších účastníkov: 1/ Vodohospodárska výstavba, š.p., P.O.Box 45, Karloveská 2, 842 04 Bratislava, zast. SOUKENÍK - ŠTRPKA, s.r.o., AK, so sídlom Šoltésovej 14, 811 08 Bratislava, IČO: 36 8627 111 a 2/ Slovenský pozemkový fond Bratislava, Búdková 36, 817 15 Bratislava o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Obvodného pozemkového úradu v Lučenci č. LC/2013/00057 zo dňa 11.06.2013 o odvolaní navrhovateľov proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 27Sp/47/2013-86 zo dňa 17. marca 2015 takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 27Sp/47/2013-86 zo dňa 17. marca 2015 p o t v r d z u j e .

Účastníkom právo na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom krajský súd potvrdil rozhodnutie právneho predchodcu odporcu č. LC/2013/00057 zo dňa 11.06.2013, ktorým Obvodný pozemkový úrad Lučenec ako správny orgán príslušný podľa § 5 ods. 2 zák. č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady SR č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 503/2003 Z. z.") rozhodol o návrhu na navrátenie vlastníctva k pozemkom C-KN parc. č. XXX, parc. č. XXX, parc. č. XXX a parc. č. XXX v k. ú. A. J. z uplatneného dôvodu, že nehnuteľnosti prešli do vlastníctva

Československého štátu na základe kúpnej zmluvy uzavretej v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok (§ 3 ods. 1 písm. j/ zák. č. 503/2003 Z. z.) tak, že V. R., rod. X., dcéra vlastníkov Y. X. a H. X., rod. L., Y. X., syn vlastníkov Y. X. a H. X., rod. L., H. G., dcéra vlastníkov Y. X. a H. X., rod. L., H. Z., dcéra vlastníka H. V. E., zomrelého XX.XX.XXXX a vnučka E. E., zomrelého XX.XX.XXXX a Z. E., rod. E., dcéra vlastníka H. V. E., zomrelého XX.XX.XXXX a vnučka vlastníka E. E., zomrelého XX.XX.XXXX, ktorí si uplatnili dňa 27.12.2004 nárok v zmysle § 5 ods. 1 zák. č. 503/2003 Z. z. nespĺňajú podmienky na navrátenie vlastníctva alebo priznanie práva na náhradu za pozemky CKN parc. č. XXX, XXX, XXX a XXX v k. ú. A. J. z dôvodu, že pozemky CKN parc. č. XXX, XXX, XXX a XXX neprešli na štát alebo inú právnickú osobu niektorým zo spôsobov, uvedených v § 3 zákona a pozemky CKN parc. č. XXX a XXX netvoria poľnohospodársky pôdny fond alebo lesný pôdny fond (§ 1 zákona).

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vypláva, že krajský súd rozhodol po tom, čo z obsahu administratívneho spisu ako aj z vyjadrení účastníkov konania zistil, že navrhovateľka 1/ splnomocnená ďalšími účastníkmi na zastupovanie pri všetkých úkonoch súvisiacich s prinavrátením vlastníctva pozemkov v k. ú. A. podľa kúpnej zmluvy zo dňa 14.09.1989 (správne zo dňa 29.9.1989) uplatnila právo na navrátenie vlastníctva k pozemkom nachádzajúcim sa v k. ú. A. J. parc. č. XXX, XXX, XXX a XXX, o ktorých tvrdila, že prešli do vlastníctva štátu spôsobom uvedeným v § 3 ods. 1 písm. j/ zák. č. 503/2003 Z. z. na základe Kúpnej zmluvy č. L. uzavretej medzi právnymi predchodcami navrhovateľov 1/, 2/, 3/ a 4/ (Y. X. s manželkou H. X., rod. L.), právnymi predchodcami navrhovateľov 5/ a 6/ (H. V. E. a E. E.) ako predávajúcimi a Československým štátom - Vodohospodárska výstavba, investorský podnik, Bratislava ako kupujúcim dňa 29.09.1989. Z predmetnej kúpnej zmluvy krajský súd zistil, že predmetom odpredaja pre stavbu Vodného diela Málinec II boli o. i. nehnuteľnosti zapísané na LV č. XX nachádzajúce sa v k. ú. A. J. - pozemky parc. č. EN XXX zastavaná plocha o výmere 93 m², parc. č. EN XXX - záhrada o výmere 812 m² a parc. č. EN XXX zastavaná plocha o výmere 690 m². Z uvedeného mal krajský súd za zrejmé, že pozemok parc. č. XXX, ktorý bol predmetom uplatneného nároku žiadateľov (navrhovateľov) nebol predmetom citovanej kúpnej zmluvy, t. j. vlastníctvo k predmetnému pozemku parc. č. XXX na základe tejto kúpnej zmluvy neprešlo na štát, resp. inú právnickú osobu spôsobom uvedeným v § 3 ods. 1 písm. j/ zák. č. 503/2003 Z. z., ktorá skutočnosť vyplýva aj z predloženého LV č. XX pre k. ú. A. J., podľa ktorého sú v katastri nehnuteľností zapísaní ako spoluvlastníci uvedeného pozemku parc. č. XXX o výmere 6 128 m² (trvalý trávnatý porast) V. E. v 1/6 a V. R. v 5/6. Pokiaľ teda odporca v predmetnom rozhodnutí vo vzťahu k predmetnému pozemku parc. č. XXX rozhodol tak, že žiadatelia (navrhovatelia) nespĺňajú podmienky podľa § 1 a § 3 ods. 1 písm. j/ zák. č. 503/2003 Z. z., pretože tento neprešiel na štát niektorým zo spôsobov uvedených v § 3 cit. zákona, tento záver je výsledkom správneho právneho posúdenia majúceho oporu v zistenom skutkovom stave. Napokon ani samotný splnomocnený právny zástupca navrhovateľov 1/, 4/, 5/ a 6/ tento záver odporcu nerozporoval a vo vzťahu k rozhodnutiu odporcu o nesplnení podmienok na vrátenie nehnuteľností - pozemok parc. č. XXX sa navrhovatelia ani neodvolali.

Pokiaľ sa týka uplatneného nároku v časti navrátenia vlastníctva k pozemkom parc. č. XXX a XXX nachádzajúcim sa v k. ú. A. J., krajský súd zistil, že predmetné pozemky, ktoré boli predmetom kúpnej zmluvy, boli už v čase prechodu vlastníctva na štát evidované ako zastavané plochy a nádvorcia. Rovnako v súčasnej dobe (viď. čiastočný výpis z LV č. XX pre k. ú. A. J. - vlastníci: SR - Slovenský vodohospodársky podnik, š. p. Banská Štiavnica) sú tieto pozemky evidované ako zastavané plochy a nádvorcia. Vzhľadom k tomu krajský súd posúdil ako správne právne posúdenie záver odporcu, že vo vzťahu k predmetným pozemkom parc. č. XXX a 410 neboli splnené podmienky podľa § 1 a § 3 ods. 1 písm. j/ zák. č. 503/2003 Z. z. na navrátenie vlastníctva k týmto pozemkom, keďže podľa § 1 písm. a/ a b/ zák. č. 503/2003 Z. z. je možné vrátiť vlastnícke právo len k pozemkom, ktoré tvoria poľnohospodársky pôdny fond alebo lesný pôdny fond, čo v tomto prípade nebolo splnené. Dôvody uvedené navrhovateľmi v odvolaní vo vzťahu k rozhodnutiu odporcu o tejto časti uplatneného nároku preto neboli podľa názoru krajského súdu spôsobilé napadnúť zákonnosť rozhodnutia odporcu, k čomu nemal na pojednávaní krajského súdu pripomienky ani samotný splnomocnený zástupca navrhovateľov 1, 4, 5 a 6. Pokiaľ namietal, že odporca pochybil, keď nebral do úvahy „širšie súvislosti vykúpenia týchto pozemkov vo vzťahu k zák. č. 229/1991 Zb. a posudzoval vec len v úzkom poňatí zák. č.

503/2003 Z. z.", tak k tomu krajský súd uviedol, že túto námietku vyhodnotil ako nedôvodnú a irelevantnú, keďže v preskúvanom prípade je nesporné, že odporca v správnom konaní rozhodoval práve a len o nároku žiadateľov - navrhovateľov na navrátenie vlastníctva k týmto pozemkom uplatneným postupom a v zákonom stanovenej lehote podľa zák. č. 503/2003 Z. z. na základe podanej žiadosti doručenej odporcovi 27.12.2004. Je zrejmé, že odporca v tomto konaní nerozhodoval o nároku navrhovateľov, ktorý by bol uplatnený podľa zák. č. 229/1991 Zb.; preto skutočnosť, že sa odporca nezaoberal pri rozhodovaní o návrhu uplatnenom navrhovateľmi - žiadateľmi žiadosťou doručenou odporcovi 27.12.2004 v zmysle zák. č. 503/2003 Z. z. otázkou splnenia podmienok stanovených zák. č. 229/1991 Zb., resp. tým, či bol alebo nebol takýto nárok v zmysle cit. zákona navrhovateľmi uplatnený (čo odvolatelia považovali za neúplné zistenie skutkového stavu), nemôže mať za následok nezákonnosť napadnutého rozhodnutia. Z vyjadrenia odporcu k podanému odvolaniu proti rozhodnutiu vyplýva, že navrhovatelia si na príslušnom správnom orgáne (obvodnom pozemkovom úrade) v zákonnej lehote (t. j. do 31.12.1992 v zmysle § 13 zák. č. 229/1991 Zb.) a spôsobom stanoveným týmto zákonom (§ 9 ods. 1 cit. zákona - t. j. uplatnením nároku na pozemkovom úrade a dorúčením výzvy povinnej osobe na vydanie nehnuteľností) návrh podľa zák. č. 229/1991 Zb. neuplatnili. Táto skutočnosť vyplýva tak z evidencie nárokov uplatnených podľa zák. č. 229/1991 Zb. vedenej samotným odporcom, ako aj z vyjadrenia navrhovateľky 1/ a samotného zástupcu navrhovateľov 1/, 4/, 5/ a 6/, ktorý na pojednávaní potvrdil, že navrhovateľka 1/ si nárok neuplatnila na príslušnom orgáne, uplatnila si ho len u právneho predchodcu povinného (Povodie Hrona š.p.) a to listom z 25.09.1991, v ktorom žiadala v mene právnych nástupov pôvodných oprávnených o vydanie vecí. Pokiaľ splnomocnený zástupca navrhovateľa na pojednávaní krajského súdu tvrdil, že vyzvaný subjekt (Povodie Hrona š.p.) bol povinný postúpiť takúto žiadosť príslušnému správnomu orgánu a odporca mal túto skutočnosť, t. j. či u príslušného správneho orgánu, v tomto prípade obvodnom pozemkovom úrade, (ktorý rozhodoval aj o uplatnenom nároku žiadateľov - navrhovateľov podľa zák. č. 503/2003 Z. z.) bol uplatnený predmetný nárok podľa zák. č. 229/1991 Zb. zisťovať, takéto tvrdenie nemá oporu v žiadnom ustanovení cit. zákona. Odporca v konaní o nároku uplatnenom podľa zák. č. 503/2003 Z. z. nie je oprávnený a ani povinný skúmať splnenie podmienok na uplatnenie nároku žiadateľov podľa zák. č. 229/1991 Zb. (Splnenie týchto podmienok by mal povinnosť skúmať príslušný správny orgán len v konaní začatom na základe návrhu - žiadosti účastníkov konania - žiadateľov, ktorým by si v zákonom stanovenej lehote a za zákonom stanovených podmienok uplatnili nárok podľa zák. č. 229/1991 Zb.) Pri skúmaní podmienok stanovených v § 1 zák. č. 503/2003 Z. z. mal odporca skúmať len to, či navrátenie vlastníctva k pozemkom nebolo vydané podľa osobitného predpisu (zák. č. 229/1991 Zb.). V tomto prípade bola táto skutočnosť osvedčená už v žiadosti navrhovateľky 1/, v ktorej bolo uvedené, že „bola podaná výzva na vydanie vecí z 25.09.1991 v zmysle zák. č. 229/1991 Zb. a doposiaľ nebolo rozhodnuté“. Medzi účastníkmi konania napokon nebolo sporné, že navrhovateľom nebolo vlastníctvo k pozemkom vydané podľa zák. č. 229/1991 Zb. Pokiaľ teda navrhovatelia namietali, že odporca postupoval v rozpore so zákonom, ak sa nezaoberal skutočnosťou, že navrhovateľka 1 si „uplatnila reštitučný nárok podľa zák. č. 229/1991 Zb.“, o ktorom nebolo do dňa vydania napadnutého rozhodnutia rozhodnuté, pričom za „uplatnenie nároku podľa zák. č. 229/1991 Zb.“ považovala list z 25.09.1991 - výzvu adresovanú povinnému (Povodie Hrona š.p.) o vydanie vecí, a tak neúplne zistil skutkový stav, súd túto námietku vyhodnotil ako nedôvodnú. Keďže v preskúvanom konaní bolo zistené, že navrhovateľka 1/, resp. navrhovatelia si neuplatnili v zákonom stanovenej lehote reštitučný nárok podľa zák. č. 229/1991 Zb. na príslušnom správnom orgáne v zmysle § 9 cit. zákona a túto skutočnosť ani netvrdila (uviedla len, že doručila výzvu povinnej osobe na vydanie vecí), súd nepovažoval za potrebné vykonať splnomocneným zástupcom navrhovateľov 1/, 4/, 5/ a 6/ navrhnuté dokazovanie dopytom na príslušnom ministerstve za účelom zistenia, či bola takáto žiadosť navrhovateľky 1/ doručená, prípadne postúpená odporcovi ako príslušnému orgánu, najmä keď odporca potvrdil, že takýto uplatnený nárok navrhovateľky 1/ v evidencii nárokov uplatnených podľa zák.č.229/1992 Zb. neexistuje. Navyše táto skutočnosť nebola ani relevantná pre konanie vo veci uplatneného nároku podľa zák. č. 503/2003 Z. z. Pokiaľ teda navrhovatelia v odvolaní uviedli, že si uplatnili reštitučný nárok aj v zmysle zák. č. 229/1991 Zb. a o tomto nebolo rozhodnuté, v konaní nebolo preukázané, že si tento nárok uplatnili postupom podľa § 9 cit. zákona na príslušnom orgáne riadne a včas a tento nárok nebol ani predmetom konania, ktorého výsledkom je vydanie napadnutého rozhodnutia preskúvaného podľa tretej hlavy piatej časti O.s.p. na základe podaného odvolania. Súd preto k tejto námietke nemohol prihliadnuť.

Pokiaľ išlo o posúdenie, či vlastníctvo k predmetnému pozemku parc. č. XXX prešlo na štát, resp. na inú právnickú osobu v dôsledku kúpnej zmluvy uzatvorenej v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok (§ 3 ods. 1 písm. j/ zák. č. 503/2003 Z. z.), k tomu krajský súd uviedol:

Zákon č. 503/2003 Z. z. upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu (zák. č. 229/1991 Zb.), pričom v ust. § 3 ods. 1 definuje podmienky, za ktorých resp. v dôsledku ktorých prešlo vlastníctvo k pozemkom na štát alebo na inú právnickú osobu (tzv. reštitučné tituly). Navrhovatelia si v preskúvanom prípade uplatnili nárok na navrátenie vlastníctva k pozemkom špecifikovaným v žiadosti doručenej odporcovi 27.12.2004 v zmysle zák. č. 503/2003 Z. z., pričom tvrdili, že o. i. vlastníctvo k pozemku parc. č. XXX prešlo na štát v dôsledku kúpnej zmluvy uzavretej v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok s poukazom na § 3 ods. 1 písm. j/ zák. č. 503/2003 Z. z. V žiadosti, ktorou si predmetný nárok uplatnili a v jej doplnku zo 16.08.2010 uviedli, že vlastníci pri uzatváraní kúpnej zmluvy čelili veľkému nátlaku zo strany kupujúceho a v prípade nepodpísania zmluvy zo strany vlastníkov by im nebola vyplatená suma z ocenenia nehnuteľností. Tvrdili, že vlastníci nemali v úmysle nehnuteľnosti predať, no boli donútení tak urobiť pod hrozbou vyvlastnenia za oveľa nižšiu cenu zo strany štátnych orgánov. Ich rozhodnutie predať nehnuteľnosti nebolo slobodné, išlo len o výber tzv. menšieho zla. Navrhovatelia ďalej uviedli, že vlastníci čelili veľkému nátlaku zo strany kupujúceho, nakoľko z dôvodu nevykúpenia majetku nachádzajúceho sa v okolí predmetných nehnuteľností, nebolo možné dané pozemky užívať a obhospodarovať. Kúpna cena bola podľa navrhovateľov neprimerane nízka a pre predávajúcich nevýhodná. Navrhovatelia uviedli, že štát sa snažil pri tejto kúpnej zmluve obohatiť na úkor predávajúcich, používal hrozby rôznymi formami donútenia, hrozila strata osobnej slobody, nakoľko tí, čo odmietli predať svoje nehnuteľnosti, boli perzekvovaní a často aj trestne stíhaní. Odporca v odôvodnení rozhodnutia konštatoval, že navrhovatelia vyššie uvedené tvrdenia ničím nepodložili a nevydokladovali, nepredložili žiadne dôkazy svedčiace o použití donútenia podpísať predmetnú kúpnu zmluvu a nepreukázali, že kúpna zmluva bola uzavretá v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok.

Predpokladom úspešnosti navrhovateľov bolo v preskúvanom konaní preukázať splnenie znakov tiesne a nápadne nevýhodných podmienok, ktoré by zakladali nárok na vydanie nehnuteľností, v tomto prípade nárok na navrátenie vlastníctva k pozemku parc. č. XXX podľa § 3 ods. 1 písm. j/ zák. č. 503/2003 Z. z. Z cit. ust. § 3 ods. 1 písm. j/ zák. č. 503/2003 Z. z. vyplýva, že pre splnenie nároku musia byť obidve podmienky stanovené v cit. ustanovení, t. j. tieseň a nápadne nevýhodné podmienky splnené súčasne.

Podľa ustálenej judikatúry všeobecných súdov SR (napr. rozsudok NS SR sp. zn. 5Cdo 93/1997), Ústavného súdu SR (porovnaj napr. Nález ÚS SR č. I.ÚS 154/08 z 26.02.2009) pod pojmom „tieseň“ sa rozumie taký hospodársky, sociálny alebo psychický stav, ktorý na konajúceho dolieha takým spôsobom a takou závažnosťou, že urobí právny úkon, ktorý by inak neurobil alebo u dvojstranných konaní by úkon neuzavrel. Tieseň musí mať základ v objektívne existujúcom a pôsobiacom stave, musí pre ňu byť daný objektívny dôvod a súčasne sa musí stať aj pohnútkou pre prejav vôle konajúcej dotknutej osoby tak, že koná vo svoj neprospech. Tieseň pritom nemožno chápať ako jednorazový akt, ale aj v širších súvislostiach ako dlhodobý proces, ktorého výsledkom bolo to, že fyzická osoba urobila ako vlastník úkon, ktorý by inak v právnom štáte neurobila. Podľa cit. Nálezu Ústavného súdu SR „... tak, ako požiadavku „tiesne“ treba aj požiadavku „nápadne nevýhodných podmienok“ posudzovať vždy v konkrétnom prípade s prihliadnutím na konkrétne okolnosti“. Obdobne podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 10Sžr/31/2011 zo dňa 29.06.2011: „Rovnako nápadne nevýhodné podmienky, ktoré treba posudzovať podľa konkrétnej okolnosti daného prípadu, musia objektívne existovať v čase právneho úkonu a nemôžu spočívať v subjektívnom cítení dotknutej osoby. U odplatných zmlúv pôjde predovšetkým o posúdenie, či nebola porušená ekvivalentnosť vzájomných plnení a či objektívne bol pomer získanej hodnoty k vydávanej protihodnote nápadne nevýhodný, pričom musí ísť o nevýhodnosť takej intenzity, aby ju bolo možné kvalifikovať ako nápadnú. Nemožno však hovoriť o nápadne nevýhodných podmienkach z pohľadu porovnania vtedajších cien nehnuteľností s hodnotami cien nehnuteľností v neskoršom období, pretože takéto nevýhodné podmienky boli všeobecne produktom

vtedajšej doby a postihovali rovnako každého, kto vtedy nehnuteľnosť predával. Nápadnú nevýhodnosť je potrebné posudzovať z hľadiska súladu kúpnej ceny s vtedy platnými právnymi predpismi a možno ju preukázať vo vzťahu k iným, vtedy uzatváraným porovnateľným zmluvám, pretože vždy musí znamenať konkrétnu nevýhodu reštituenta v porovnaní s inými občanmi", resp. podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sžl 376/2009 z 19.05.2010: „... tieseň a nápadne nevýhodné podmienky je potrebné posudzovať ako dva predpoklady, ktoré musia byť splnené súčasne v čase právneho úkonu, pričom splnenie oboch týchto podmienok nemožno bez ďalšieho vyvodit' priamo, ani zo zákona ako určitú fikciu a vždy prítomnú súčasť majetkových dispozícií medzi štátom a fyzickou osobou, ale aj zo všeobecnej situácie jestvujúcej či už v štáte ako celku alebo niektorom z jeho regiónov a vždy je potrebné skúmať, či táto všeobecná situácia v konkrétnom prípade toho - ktorého kupujúceho mala za následok uzavretie zmluvy v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok".

Odporca po vykonanom dokazovaní zistil a konštatoval v odôvodnení svojho rozhodnutia, že za pozemky odpredané na základe predmetnej kúpnej zmluvy pre účely stavby Vodného diela Málinec II bola výška kúpnej ceny stanovená na základe Znaleckého posudku vypracovaného súdnym znalcom Ing. F. dňa 29.05.1989 v súlade s vtedy platným právnym predpisom (vyhláška č. 205/1988 Zb.), pričom v čl. I veta in fine kúpnej zmluvy sa uvádza, že „predávajúci prejavili vôľu, aby celá náhrada za odpredané nehnuteľnosti bola poukázaná Y. X. a manželke H. X. v zmysle ich čestného prehlásenia zo dňa 14.09.1989". Ďalej s poukazom na stanovisko ďalšieho účastníka Vodohospodárska výstavba š.p. Bratislava uviedol, že podľa okolností a podmienok, za ktorých bola kúpna zmluva uzatvorená, zistil, že pre uvedenú stavbu bolo okrem predmetnej kúpnej zmluvy uzavretých niekoľko desiatok kúpnych zmlúv, pričom právnym predchodcom boli uplatnené rovnaké postupy, princípy a podmienky uvedené v kúpnej zmluve (vrátane spôsobu určenia kúpnej ceny podľa vtedy platných právnych predpisov) a to znaleckým posudkom. Skutočnosť, že vlastník bol upovedomený o tom, že v prípade nesúhlasu s uzatvorením kúpnej ceny je možné nehnuteľnosti vyvlastniť, nie je možné považovať za donucovací prostriedok, nátlak a hrozbu, ale za splnenie jednej zo zákonom stanovených podmienok pre prípadné využitie tohto inštitútu vyvlastnenia. Z čl. IX kúpnej zmluvy vyplýva, že predmetné nehnuteľnosti boli potrebné pre uskutočnenie štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva a náhrada vo výške kúpnej ceny by sa poskytla za odpredávané nehnuteľnosti aj v prípade ich vyvlastnenia. Vzhľadom na správny orgánom zistené okolnosti postupu pri odpredaní predmetných nehnuteľností pre účely výstavby Vodného diela Málinec II odporca konštatoval, že neexistoval žiadny dôvod na vyvíjanie akéhokoľvek nátlaku alebo zastrašovania vlastníkov predmetných nehnuteľností, pretože Vodohospodárska výstavba š.p. mala v prípade nedosiahnutia dohody s vlastníkmi zákonnú možnosť nadobudnúť predmetné nehnuteľnosti vyvlastnením. Zo skutočnosti, že právní predchodcovia navrhovateľov ako vlastníci po poučení o možnosti využiť inštitút vyvlastnenia a namietat' podmienky uvedené v kúpnej zmluve, túto kúpnu zmluvu podpísali a o spôsobe poukázania kúpnej ceny rozhodli čestným prehlásením, odporca vyvodil, že pri podpise kúpnej zmluvy navrhovateľa, resp. ich právní predchodcovia nekonali v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok. Predmetné pozemky boli vykúpené pre verejnoprospešnú stavbu - Vodné dielo Málinec II a pre potreby tejto stavby boli aj použité. V tejto súvislosti súd poukazuje na to, že pokiaľ právny zástupca navrhovateľov 1/, 4/, 5/ a 6/ na pojednávaní spochybnil (a to nad rámec dôvodov uvedených v odvolaní), že predmetné pozemky slúžia pre Vodné dielo Málinec II, resp. uviedol, že došlo k zmene stupňa ochranného pásma, táto skutočnosť nemôže spochybnit' zákonnosť napadnutého rozhodnutia, pretože v preskúmanom prípade neboli predmetné pozemky vyvlastnené a navrhovateľia si neuplatnili ich navrátenie na základe reštitučného titulu podľa § 3 ods. 1 písm. l zák. č. 503/2003 Z. z., podľa ktorého sa oprávneným osobám navráti vlastníctvo k pozemku, ktorý prešiel na štát alebo inú právnickú osobu v dôsledku vyvlastnenia za náhradu, ak nehnuteľnosť existuje a nikdy neslúžila na účel, na ktorý bola vyvlastnená. V tomto prípade však bolo uplatnené navrátenie vyvlastnenia k pozemkom podľa reštitučného titulu podľa § 3 ods. 1 písm. j/ zák. č. 503/2003 Z. z., v ktorom nie je stanovená podmienka, aby pozemky, ktoré prešli na štát alebo inú právnickú osobu na základe kúpnej zmluvy uzatvorenej v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok, boli použité na účel, na ktorý boli odkúpené.

Správny orgán v preskúmanom prípade skúmal splnenie podmienok uplatnenia reštitučného titulu podľa § 3 ods. 1 písm. j/ zák. č. 503/2003 Z. z., a teda či bola predmetná kúpna zmluva uzatvorená v

tiesni za nápadne nevýhodných podmienok, a to v intenciách vyššie uvedenej ustálenej judikatúry všeobecných súdov SR, ako aj Ústavného súdu SR, pričom v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na výklad pojmu „tieseň“ a konštatoval, že hrozba vyvlastnením nemôže byť posúdená ako tieseň. Rovnako vo vzťahu k posúdeniu požiadavky „nápadne nevýhodných podmienok“ konštatoval, že tieto posudzoval podľa konkrétnych okolností tohto prípadu. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia podrobne uviedol svoju argumentáciu i úvahu, ktorou sa spravoval pri posúdení okolností uzavretia predmetnej kúpnej zmluvy vo vzťahu k tvrdeniam navrhovateľov, že kúpna zmluva bola uzatvorená v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok. Odporca konštatoval, že pri posudzovaní existencie nápadne nevýhodných podmienok v čase uzatvorenia kúpnej zmluvy je výška kúpnej ceny hlavným ukazovateľom. V preskúvanom prípade bola kúpna cena stanovená znaleckým posudkom na základe vtedy platných právnych predpisov, aj keď je zrejmé, že cena prevádzaných pozemkov bola nižšia, než sú ceny pozemkov v súčasnosti, nápadnú nevýhodnosť je však potrebné vždy preukázať voči stavu existujúcemu v dobe uzavretia kúpnej zmluvy vo vzťahu k vtedy obvyklým podmienkam. Súd sa stotožnil s názorom odporcu, že nápadnú nevýhodnosť je potrebné preukázať vždy voči stavu, ktorý existoval v dobe uzavretia kúpnej zmluvy vzhľadom k vtedy obvyklým podmienkam. Nápadne nevýhodné podmienky by sa mohli prejaviť v tom, ak by predávajúci predával nehnuteľnosti za cenu nižšiu, než je cena, za ktorú by ich mohol inak predať v čase a mieste urobenia právneho úkonu. Vlastníkom bola ponúknutá najvyššia možná kúpna cena vyplývajúca z vtedy platného právneho predpisu. Odporca nezistil (a navrhovatelia ani netvrdili) existenciu podmienok poškodzujúcich predávajúcich (napr. stanovenie kúpnej ceny bez znaleckého posudku, nesprávne ocenenie alebo iné znevýhodnenie oproti iným vlastníkom pri obdobnom výkupe pozemkov a pod.). Odporca preto dospel k záveru, že z uzatvorenej kúpnej zmluvy nevyplýva, že by kúpna cena bola uzavretá za nápadne nevýhodných podmienok, pretože kúpna cena za odpredané pozemky bola určená na základe cenového predpisu platného v čase uzavretia zmluvy, spôsobom a vzhľadom k podmienkam obvyklým v čase uzavretia kúpnej zmluvy, dôkazom čoho bol aj Znalecký posudok vyhotovený pre Vodo hospodársku výstavbu š.p. Bratislava zo dňa 06.03.1989 podľa vyhlášky č. 205/1988 Zb. o cenách stavieb pozemkov a porastov vyhotovených znalcom Ing. F. Tieseň a nápadne nevýhodné podmienky, ktoré musia byť splnené súčasne pri právnom úkone podľa odporcu navrhovateľa pri uzatvorení kúpnej zmluvy nepreukázali, a preto odporca vyvodil záver, že neboli splnené zákonné podmienky stanovené v § 3 ods. 1 písm. j/ zák. č. 503/2003 Z. z. na navrátenie vlastníckeho práva navrhovateľom v tomto prípade konkrétne vo vzťahu k pozemku parc. č. XXX nachádzajúcim sa v k. ú. A. J.. Takýto právny záver odporcu považoval súd za správny. V konaní o navrátení vlastníctva k pozemkom je nevyhnutné, aby navrhovatelia preukázali dôvodnosť svojho návrhu, teda dôkazné bremeno je na navrhovateľoch. V preskúvanom prípade bolo povinnosťou navrhovateľov preukázať svoje tvrdenie, že predmetné pozemky prešli na štát spôsobom uvedeným v § 3 ods. 1 písm. j/ zák. č. 503/2003 Z. z. v dôsledku kúpnej zmluvy uzavretej v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok. Navrhovatelia svoje tvrdenia nepreukázali, keďže nepredložili a ani neoznačili žiadne dôkazy na preukázanie svojich tvrdení a to ani v správnom konaní, ani v preskúvacom konaní, keď na pojednávaní právny zástupca navrhovateľov 1/, 5/, 6/ a 7/ výslovne uviedol, že navrhovatelia nemajú k dispozícii žiadne dôkazy (t. j. ani listiny, ani svedkov) a rovnako výslovne uviedol, že nemá ďalšie návrhy na dokazovanie. Navrhovatelia sa v písomných vyjadreniach, ako aj na pojednávaní odvolávali len na všeobecné konštatovania o minulom režime, ako aj o obvyklých postupoch pri vykupovaní nehnuteľností v minulom režime. Rovnako všeobecné a nekonkrétne boli aj tvrdenia o hrozbách rôznymi formami donútenia, napr. hrozbou straty osobnej slobody, pričom len všeobecne, t. j. bez špecifikácie postupu štátnych orgánov vo vzťahu k právnym predchodcom navrhovateľov a predmetnej kúpnej zmluve uviedli, že tí, čo odmietli predať svoje nehnuteľnosti, boli perzekvovaní a často aj trestne stíhaní. Navrhovatelia teda neuviedli konkrétne kto a akým konkrétnym spôsobom vyvíjal na ich právnych predchodcov nátlak na predaj predmetných nehnuteľností, resp. aké konkrétne hrozby (okrem „hrozby vyvlastnenia“) boli voči nim uplatnené, resp. realizované. Nepreukázali ani tvrdenie, že štát sa obohatil na úkor predávajúcich. Neoznačili žiadnych svedkov, ani listinné dôkazy, ktorými by boli schopní takéto svoje tvrdenia preukázať. Navrhovatelia napokon nepreukázali ani svoje tvrdenie, že právní predchodcovia navrhovateľov nemali v úmysle predať nehnuteľnosti a urobili tak len pod hrozbou vyvlastnenia. Podľa právnej úpravy účinnej v čase uzavretia kúpnej zmluvy (§ 108 - § 116 zák. č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku - Stavebný zákon) boli stanovené nasledovné zákonné podmienky vyvlastnenia: cieľ vyvlastnenia nemožno

dosiahnuť dohodou alebo iným spôsobom, vyvlastnenie sa môže uskutočniť len v nevyhnutnom rozsahu, vyvlastnenie sa uskutočňuje za náhradu a vyvlastniť možno len vo verejnom záujme. Je nepochybné, že predmetné pozemky boli odkupované za účelom výstavby Vodného diela Málinec II, a teda pre stavbu vo verejnom záujme. Navyše náhrada, ktorá by bola vlastníkom poskytnutá pri využití inštitútu vyvlastnenia by bola rovnaká, ako pri uzavretí kúpnej zmluvy a bola by vyčíslená na základe znaleckého posudku vypracovaného podľa vtedy platnej cenovej vyhlášky. Inštitút vyvlastnenia bol a aj v súčasnej dobe je využívaný ako zákonná možnosť štátu nadobudnúť potrebné pozemky vo verejnom záujme pri dodržaní zákonom stanovených podmienok v prípade, ak nemôže byť dosiahnutý dobrovoľný predaj pozemkov.

Krajský súd preto dospel k záveru, že aj vo vzťahu k pozemku parc. č. XXX je záver žalovaného o tom, že neboli splnené podmienky na navrátenie vlastníctva k tomuto pozemku v zmysle § 1 a § 3 ods. 1 písm. k/ zák. č. 503/2003 Z. z. výsledkom správneho právneho posúdenia a to na základe náležite zisteného skutkového stavu, pričom správny orgán si v konaní zadovážil dostatok podkladov pre vydanie napadnutého rozhodnutia, svoje rozhodnutie riadne odôvodnil a uviedol aj úvahu, ktorou sa spravoval pri uplatnení právnych predpisov, ktoré na zistený skutkový stav použil.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti krajský súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie (právneho predchodcu) odporcu bolo vydané v súlade so zákonom a preto ho s poukazom na § 250q ods. 2 v spojení s § 250j ods. 1 O.s.p. potvrdil.

O náhrade trov konania krajský súd rozhodol s poukazom na § 250k ods. 1 O.s.p. tak, že navrhovateľom, ktorí v konaní neboli úspešní, náhradu trov konania nepriznal. Podľa § 250k ods. 1 O.s.p. má totiž právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu trov konania len žalobca, pokiaľ mal úspech v konaní celkom alebo sčasti. Z uvedeného dôvodu krajský súd nerozhodoval o nároku na náhradu trov konania ďalšieho účastníka v 2. rade. Zároveň rozhodol o povinnosti navrhovateľov 1/, 2/, 3/, 4/, 5/ a 6/ zaplatiť súdny poplatok podľa zák. č. 71/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (každého vo výške 35,- Eur) stanovenej Sadzobníkom súdnych poplatkov v položke 10 písm. b), nakoľko sú poplatníkmi, keďže podali opravný prostriedok proti rozhodnutiu správneho orgánu a v konaní neboli úspešní (§ 2 ods. 4 zák. č. 71/1992 Zb.).

Včas podaným odvolaním sa navrhovateľky 1/ a 4/ až 6/ (zastúpené advokátom JUDr. Milanom Franekom) domáhali, aby najvyšší súd rozsudok krajského súdu zmenil, návrhu vyhovel a zaviazal odporcu k náhrade trov konania. Alternatívne navrhli napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odporcovi eventuálne krajskému súdu na ďalšie konanie. Uviedli, že krajský súd si nekriticky napriek zistenému a preukázanému skutkovému stavu osvojil názory, tvrdenia a úvahy odporcu ako aj ďalších účastníkov. Ďalej uviedli že parcela č. 409 tvorila a tvorí i doposiaľ poľnohospodársky pôdny fond a preto spĺňa podmienky prinávratenia vlastníckeho práva v súlade s § 5 ods. 1 zák. č. 203/2003 Z. z. (zrejme bol myslený zákon č. 503/2003 Z. z.). Tiež uviedli, že uzavretie kúpnej zmluvy v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok je dôvodom na prinávratenie vlastníctva k pozemkom, ktoré prešli na štát, oprávneným osobám nielen podľa § 3 ods. 1 písm. j) citovaného zákona, ale aj podľa § 6 písm. k) pôvodného reštitučného zákona. Pojem tieseň nie je v týchto zákonoch definovaná, preto vychádzajúc z § 49 Občianskeho zákonníka pod pojmom tieseň sa rozumie stav osoby (najmä hospodársky či sociálny), v ktorom sa ocitla bez ohľadu na jej pôvod, ktorý na ňu dolieha takým spôsobom a závažnosťou, že uzavrie zmluvu pre túto osobu nápadne nevýhodnú (spôsobujúcu jej ujmu), ktorú by inak, nebyť tohto stavu, neuzavrela. Nestotožnili sa s právnym názorom krajského súdu, kde vlastne arbitrárne rozhodol o akejsi rovnosti práva pri vykupovaní nehnuteľností do vlastníctva štátu, tak ako to prezentoval odporca už aj preto, že samotné kúpne zmluvy boli vyhotovené ako vopred pripravené tlačivá, kde sa len dopĺňali údaje, pričom tieto tlačivá vyhotovoval kupujúci, teda štát. Ani ohodnotenie znalcom nemožno považovať za reálne, objektívne, a vierohodné. Posudky boli vyhotovované na objednávku štátnych orgánov. V tom čase platné predpisy, na základe ktorých správny orgán ako aj krajský súd stavajú svoju argumentáciu o objektívnosti určenia výšky ceny a vykupovania nehnuteľností neboli ani nemohli byť objektívne, nakoľko boli poplatné zločineckému komunistickému režimu.

Predajcovia Y. X. s manželkou H. síce podpísali čestné prehlásenia zo 14.9.1989, ktoré mali svedčiť o akceptácii predaja ich nehnuteľnosti bez akéhokoľvek nátlaku, tak ako si to pripravil kupujúci, čo krajský súd nekriticky akceptoval len preto, že toto tlačivo si napísal kupujúci, bola to len doplňovačka a títo jednoduchí ľudia bez akéhokoľvek vyššieho vzdelania, ktorí v podstate nedokončili ani základnú školu, ťažko pracovali, živil sa poľnohospodárstvom, a teda veľmi ľahko sa dali zmanipulovať najmä preto, že 40 - ročný komunistický útlak ich „preškolil ako sa majú správať“ a nepredpokladali, že dôjde k zmene režimu. Navrhovateľky, ktoré podali odvolanie sa nestotožnili s právnym názorom krajského súdu pokiaľ ide o možnosť nesúhlasiť s vykúpením nehnuteľností, či dokonca ísť do sporu so štátom vo veci vyvlastnenia, ktorú teóriu si osvojil krajský súd, kde zaujíma stanovisko, že v podstate by pri vyvlastnení obdržali rovnakú sumu ako pri predaji nehnuteľnosti. Ak štát vykúpil zastavané plochy a domy vrátane záhrady, pričom ponechal takto ožobráčeným vlastníkom pôdu v mnohých hektárových výmerách či už polí, lesov pasienkov a zabránil im, aby mohli do budúca vytvárať hodnoty, produkty, chovať zvieratá, pestovať plodiny, živiť svoje rodiny, čo sa im predtým úspešne darilo, tak došlo k tomu, že boli oklamaní, okradnutí a odsunutí do úzadia bez akýchkoľvek prvkov spravodlivosti a čestnosti. Vodné dielo Málíneec II., ktorého sa týka tento spor nebolo nikdy realizované, zrejme ani nikdy riadne naprojektované, len megalomansky vymyslené (elektráreň nad A. J.). Nemožno teda súhlasiť, že išlo o legálny postup v zmysle platných predpisov. K uzatváraniu kúpnych zmlúv došlo za nápadne nevýhodných podmienok čo bolo podľa názoru navrhovateľiek, ktoré podali odvolanie, náležite preukázané, keďže predávajúci boli donucovaní predávať nehnuteľnosti v tiesni. Ďalej sa v odvolaní tvrdí, že nápadne nevýhodné podmienky a tieseň nemožno odvodzovať len z materiálneho chápania t. j. v peniazoch, či veciach, ale aj v podobe psychickej, t. j. vydierania a nátlaku zo strany (právneho predchodcu) odporcu, keď im bolo zabránené užívať pôdu, ktorá síce nebola vykúpená, ktorá ich však celé generácie živila a touto disponoval štát, resp. ležala ladom zavinením štátu. Tvrdenie o ochrannom pásme vodného diela v zmysle príslušných predpisov je podľa názoru navrhovateľiek, ktoré podali odvolanie, pofidérne najmä preto, že všade v okolí bývajú ľudia, chovajú dobytok, tento pasú a nikomu neprekáza, že je to pri potoku, či pri rieke Ipeľ. Navrhovateľky, ktoré podali odvolanie, majú zato, že celý výkup nehnuteľností, smerujúci k údajnej výstavbe elektrárni, ktorá ešte nebola ani naprojektovaná, mali plánovaný, nakoľko samotní pracovníci, podieľajúci sa na výkupoch boli hmotne zainteresovaní na urýchlennom a hladkom priebehu a tak zrejme vykonávali nadprácu.

Odvolanie podal aj ďalší účastník 1/ Vodohospodárska výstavba, š.p., P.O.Box 45, Karloveská 2, 842 04 Bratislava a to proti výroku o náhrade trov konania. Navrhoval, aby bol rozsudok krajského súdu v časti trov konania zmenený tak, že navrhovateľom bude uložená povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť ďalšiemu účastníkovi konania 1/ Vodohospodárska výstavba, štátny podnik trovy konania vo výške 962,49 Eur k rukám právneho zástupcu do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Mal za to, že náhradu trov konania pred krajským súdom riadne uplatnil a že krajský súd mal pri rozhodovaní o náhrade trov konania postupovať podľa ust. § 142 ods. 2 O.s.p. (zrejme mal na mysli odsek 1) a trovy konania mal priznať účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech.

K odvolaniu navrhovateľiek 1/ a 4/ až 6/ ako aj k odvolaniu ďalšieho účastníka 1/ Vodohospodárska výstavba, š.p.sa vyjadrili navrhovateľky 2/ a 3/. V písomnom vyjadrení uviedli, že s podaným odvolaním navrhovateľiek 1/, 4/, 5/ a 6/ (zastúpených advokátom JUDr. Milanom Franekom) nesúhlasia, nepripájajú sa k nemu a majú záujem, aby súdne konanie v prejednávanej veci naďalej neprebiehalo. K podanému odvolaniu ďalšieho účastníka uviedli, že sa stotožňujú s rozhodnutím a odôvodnením krajského súdu, ktorý nerozhodoval o nároku na náhradu trov konania ďalšieho účastníka z dôvodu, že v zmysle § 250k ods. 1 O.s.p. má v správnom súdnictve právo na náhradu trov konania len navrhovateľ v prípade, že bol v konaní úplne alebo čiastočne úspešný. Žalovaný správny orgán nikdy nemá právo na náhradu trov konania bez ohľadu na jeho výsledok. Rovnako preto neprichádza do úvahy ani právo na náhradu trov konania ďalších účastníkov súdneho konania v zmysle § 250m ods. 3 O.s.p., ktorí nie sú zároveň navrhovateľmi. Úprava správneho súdnictva v občianskom súdnom poriadku je (bola) osobitná a ustanovenia predchádzajúcich častí sa v zmysle § 246c O.s.p. použijú len primerane za predpokladu, že v piatej časti takáto osobitná úprava neexistuje. Problematika náhrady trov konania v správnom súdnictve je v piatej časti upravená osobitne a nie je možné analogické uplatnenie zásady úspechu ako v civilnom sporovom konaní, ako to naznačuje ďalší účastník Vodohospodárska výstavba, š.p. v podanom

odvolaní. Je tomu tak aj preto, že v správnom súdnictve neprichádza do úvahy vedľajšie účastenstvo, ani odvolateľ nie je vedľajším účastníkom na strane žalovaného správneho orgánu, proti rozhodnutiu ktorého smeroval opravný prostriedok, na základe ktorého začalo konanie pred súdom. Nemožno preto hovoriť o tom, že ďalší účastník (Vodohospodárska výstavba, š.p.) bol v konaní úspešný z dôvodu, že napadnuté rozhodnutie správneho orgánu bolo potvrdené.

K odvolaniu navrhovateľiek 1/ a 4/ až 6/ sa vyjadril aj ďalší účastník 1/ Vodohospodárska výstavba, š.p. Navrhol, aby najvyšší súd potvrdil rozsudok krajského súdu v časti, týkajúcej sa potvrdenia rozhodnutia (právneho predchodcu) odporcu č. LC/2013/00057 zo dňa 11.6.2013 a uložil navrhovateľom povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť ďalšiemu účastníkovi trovy konania. Mal zato, že v konaní pred krajským súdom bolo jednoznačne preukázané, že navrhovatelia nie sú oprávnenými osobami v zmysle ustanovení zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom, nakoľko nepreukázali, že vlastníctvo žiadaných nehnuteľností prešlo na štát alebo inú právnickú osobu v dôsledku uvedenom v § 3 ods. 1 písm. j/ zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom, t. j. v dôsledku kúpnej zmluvy uzavretej v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok.

Dňom 1.7.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len SSP), ktorý upravuje v § 1 a) právomoc a príslušnosť správneho súdu konajúceho v správnom súdnictve, b) konanie a postup správneho súdu, účastníkov konania a ďalších osôb v správnom súdnictve.

Odvolacie konanie podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov (§ 492 ods. 2 SSP). V súlade s uvedenými prechodnými ustanoveniami najvyšší súd v danej veci postupoval podľa doterajšieho predpisu, Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je dôvodné. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania rozsudkom, ktorý verejne vyhlásil (§ 156 ods. 1, § 250ja ods. 2 OSP) s tým, že termín verejného vyhlásenia rozsudku bol oznámený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu, ako aj internetovej stránke najvyššieho súdu.

Zákon č. 503/2003 Z. z. je jedným zo zákonov reštitučného charakteru, ktorého cieľom je spolu s ostatnými reštitučnými zákonmi zabezpečiť tzv. reštitučné procesy zmiernenia niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v zákone presne ustanovenom období vo vzťahu k presne vymedzenému okruhu osôb a na základe v zákone taxatívne ustanovených prípadov straty majetku. Zákon č. 503/2003 Z. z. upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré neboli vydané podľa osobitného predpisu (zákon č. 229/1991 Zb. a § 37 a 39 zákona SNR č. 330/1991 Zb.). Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria a) poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria a b) lesný pôdny fond (§ 1 zákona).

Predpokladom navrátenia vlastníctva v zmysle § 3 ods. 1 písm. j/ zákona č. 503/2003 Z. z. oprávneným osobám je, aby pozemok v zákonom stanovenom období t. j. v čase od 25.2.1948 do 1.1.1990 prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku kúpnej zmluvy uzavretej v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok. Obidve zákonné podmienky (tieseň i nápadne nevýhodné podmienky) musia byť splnené súčasne.

Tieseň podľa ustálenej judikatúry a súdnej praxe pri aplikácii reštitučných zákonov (teda aj zákona č. 503/2003 Z. z.) je hospodársky, či sociálny stav, v ktorom sa nachádza určitý subjekt v čase robenia právneho úkonu, ktorý stav na neho pôsobí takým spôsobom a takou intenzitou, že v dôsledku neho urobí právny úkon, ktorý by inak, nebyť tiesne, neurobil. Tento stav musí mať základ v objektívne existujúcich (teda nielen domnelých) okolnostiach a vždy determinovaný subjektívnou stránkou - samotným konajúcim a jeho „odolnosťou“ proti pôsobiacej ťaživej situácii. Rovnaká objektívna situácia môže u jedného subjektu vyvolať tieseň, u druhého nemusí. Prítom z hľadiska existencie tiesne je potrebné osobitne zdôrazniť, že je irelevantné, ako tento stav vznikol a čo ho spôsobilo. Právny význam

treba preto priznať aj tiesni majúcej základ v iných než politických motívoch, ba aj tiesni vyvolanej samotným konajúcim.

Kumulatívnou požiadavkou zákona sú nápadne nevýhodné podmienky, za ktorých bola zmluva uzavretá. Nápadnú nevýhodnosť podmienok treba skúmať v každom jednotlivom prípade osobitne a prihliadnúť najmä na to, aké plnenie sa stáva povinnosťou pre účastníka, ktorý koná v tiesni, a na aké plnenie má tento účastník právo. Ak je medzi týmito plneniami zjavný hodnotový nepomer, možno usúdiť, že v okamihu uzavretia zmluvy existovali nápadne nevýhodné podmienky.

Reštitučné zákony nepredpokladajú (neprezumujú) ani jednu z podmienok stanovených v príslušných ustanoveniach jednotlivých zákonov (v danom prípade § 3 ods. 1 písm. j/ zákona č. 503/2003 Z. z.), takže pre úspešné uplatnenie nároku musí oprávnená osoba preukázať súčasnú existenciu tiesne aj nápadne nevýhodných podmienok v čase uzavretia zmluvy. Splnenie oboch týchto podmienok pritom nemožno bez ďalšieho vyvodiť priamo ani zo zákona ako určitú fikciu a vždy prítomnú súčasť majetkových dispozícií medzi štátom a fyzickou osobou, ale ani zo všeobecnej situácie, jestvujúcej, či už v štáte ako celku (danej napr. politickým, právnym a ekonomickým systémom) alebo v niektorom z jeho regiónov či lokalít (napr. určenie na rozsiahlu investičnú akciu); vždy je preto potrebné skúmať, či táto všeobecná situácia v konkrétnom prípade toho-ktorého konajúceho mala za následok uzavretie zmluvy v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok.

Z obsahu spisového materiálu najvyšší súd nemal za preukázané, že by navrhovateľky preukázali, že predmetná kúpna zmluva bola uzavretá v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok. Z obsahu predmetnej kúpnej zmluvy vyplýva, že bola uzavretá v súlade s vtedy platnými cenovými predpismi. Opak navrhovateľky nepreukázali. Takisto nebol v konaní preukázaný stav tiesne.

Dôvody odvolania proti rozsudku krajského súdu sú prakticky totožné s dôvodmi opravného prostriedku proti rozhodnutiu správneho orgánu, označeného ako odvolanie proti rozhodnutiu Obvodného pozemkového úradu v Lučenci č. LC/2013/00057 zo dňa 11.06.2013 (ktoré je predmetom tohto súdneho preskúmovacieho konania), s ktorými dôvodmi sa náležite vypoíadal už krajský súd v rozsiahlom odôvodnení napadnutého rozsudku. Najvyšší súd preto tieto dôvody nebude opakovať, len v súlade s ustanovením § 219 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 prvá veta O.s.p. na ne poukazuje s konštatovaním ich správnosti.

Najvyšší súd konštatuje, že napadnuté rozhodnutie odporcu zodpovedá skutkovému stavu zistenému na základe námietok uvedených navrhovateľmi v uplatnení nároku na navrátenie vlastníctva k pozemkom z dostupných dokladov.

Aj podľa názoru najvyššieho súdu právny predchodca odporcu správne a v súlade so zákonom rozhodol, keď navrhovateľkám nepriznal právo na navrátenie vlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam z dôvodu nesplnenia zákonnej podmienky podľa § 3 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z.

Nepochybil preto krajský súd, keď potvrdil napadnuté rozhodnutie právneho predchodcu odporcu po tom, čo ustálil, že v priebehu daného správneho konania a vydaním predmetného rozhodnutia nebol porušený zákon.

Nebolo možné vyhovieť ani odvolaniu ďalšieho účastníka (Vodohospodárska výstavba, Bratislava) proti výroku o náhrade trov konania. Piata časť O.s.p. (Správne súdnictvo) obsahuje úpravu o náhrade trov súdneho preskúmovacieho konania v ustanovení § 250k. Táto úprava vylučuje použitie ustanovení o náhrade trov konania v tretej časti O.s.p. (Konanie v prvom stupni). To by bolo možné len v tom prípade, že by otázka náhrady trov súdneho preskúmovacieho konania nebola priamo upravená v piatej časti O.s.p. (§ 246c ods. 1 prvá veta O.s.p.). Znenie ustanovenia § 250k O.s.p. neumožňovalo priznať náhradu trov účastníkovi konania (ale len úspešnému alebo čiastočne úspešnému žalobcovi resp. s použitím ustanovenia § 250l ods. 1 úspešnému alebo čiastočne úspešnému navrhovateľovi).

Najvyšší súd Slovenskej republiky s poukazom na závery uvedené vyššie považoval námietky navrhovateľiek 1/, 4/, 5/ a 6/, uvedené v odvolaní proti rozsudku krajského súdu za nedôvodné, ktoré nemohli ovplyvniť posúdenie danej veci. Preto s prihliadnutím na všetky individuálne okolnosti daného prípadu napadnutý rozsudok ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. potvrdil. Pritom sa stotožnil s právnym posúdením a dôvodmi krajského súdu, viazaný tiež rozsahmi a dôvodmi odvolania (§ 212 ods.1 O.s.p.).

O náhrade trov konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 224 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 vety prvej O.s.p. a § 250k ods. 1 O.s.p., keď navrhovateľkám, ktoré nemali úspech vo veci, náhradu trov konania nepriznal a ostatným účastníkom súdneho preskúmvacieho konania nárok na náhradu trov zo zákona neprináleží.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.